

پشت پرده مواضع اخیر

تلاش برای جلوگیری از لغو پروتکل الحاقی یکی از اهداف مشخص تحولات اخیر و راینزی‌هایی که در روزهای اخیر شدت گرفته، جلوگیری از اقدام ایران برای لغو اجرای پروتکل الحاقی است و طرف مقابل هم از بیان این هدف ابایی ندارد. بر همین اساس رسانه‌های غربی صراحتاً از سفر گروسی به تهران به عنوان تلاشی برای تغییر رای جمهوری اسلامی در خصوص توقف اقدامات داوطلبانه تحت‌برجام و پروتکل الحاقی صحبت می‌کنند.

بازگشت بی‌هزینه به برجام و شروع مذاکرات جدید

هدف دیگر اقدامات اخیر که البته طرف مقابل، تمایلی به علنی کردن آن ندارد بازگشت آمریکا به برجام بدون پرداخت کوچک‌ترین هزینه است؛ موضوعی که نه تنها برای ایران قایده ندارد که ضرر هم دارد زیرا عملاً تحریم‌ها باقی می‌مانند و آمریکایی‌توانند از مزایای برجام هم استفاده کنند. بر همین اساس است که مقامات ایران بارها اعلام کرده‌اند صرفاً زمانی که تحریم‌ها از سوی آمریکا لغو شد این کشور می‌تواند به عنوان یکی از اعضای برجام پای میز مذاکرات هسته‌ای حضور یابد. البته آمریکا به همین میزان هم قانع نیست و مقامات دولت جدید آمریکا بارها اعلام کرده‌اند که هدفشان از بازگشت به برجام، شروع مذاکرات جدید برای توافقی گسترده‌تر است که مسائل موشکی و منطقه‌ای ایران را هم در بر بگیرد.

حسن بهشتی‌پور، تحلیلگر مسائل بین‌الملل در همین زمینه به جام‌جم می‌گوید: آمریکا در مواضع جدید خود هیچ‌گاه سخنی از بازگشت به برجام مطرح نمی‌کند بلکه حرف آنها مذاکره است. وی می‌افزاید: بنابراین نباید از مواضع مقامات آمریکایی این‌گونه برداشت کرد که این کشور قصد بازگشت به برجام را دارد بلکه آنها صرفاً به دنبال گفت‌وگو درباره آن هستند. اما این مساله‌ای است که مقامات ایرانی، مخالفت خود را با آن اعلام کرده‌اند و رئیس‌جمهوری کشورمان در جلسه هیات دولت چهارشنبه اعلام کرد اگر قرار به پذیرش چنین مسائلی بود، تهران در همان دوره ترامپ می‌توانست با پذیرش آن مانع اعمال فشار آمریکا بر مردم ایران شود.

با این‌حال اروپا و آمریکا در یک بازی هماهنگ با یکدیگر تلاش دارند زمینه بازگشت آمریکا به مذاکرات هسته‌ای را فراهم کنند؛ بر همین اساس دقایقی پس از پایان نشست چهارجانبه وزرای خارجه سه کشور اروپایی عضو برجام و آمریکا، انریک مورا معاون دبیرکل سرویس اقدام خارجی اتحادیه‌اروپا اعلام کرد برجام در موقعیت حساسی قرار گرفته و به مذاکرات فشرده‌ای با حضور تمام‌اعضاوامریکانیازاست، وی پس از این مقدمه افزود: من آمادگی دارم اعضای برجام و آمریکا را برای شرکت در یک جلسه غیررسمی برای گفت‌وگو درباره مسیر حرکت به جلو دعوت کنم.

در واکنش به اظهارنظر این مقام اروپایی، ند پرایس، سخنگوی وزارت‌خارجه آمریکا از آمادگی این کشور برای حضور در نشست گروه ۵+۱ ایران به منظور بحث درباره مسیر دیپلماسی برنامه‌هسته‌ای سخن گفت و افزود: ایالات متحده دعوت نماینده اتحادیه‌اروپا را خواهدپذیرفت. در همین خصوص سعید خطیب‌زاده، سخنگوی وزارت خارجه کشورمان در توییتر نوشت: یادآوری؛ به‌دلیل خروج آمریکا از برجام، ۵+۱ وجود ندارد. اکنون تنها ایران و ۴+۱ است. به‌یاد یابورید، ترامپ اتمام اتاق برجام را ترک و تلاش کرد آن را منفرج کند. حرکات نمادین خوب است اما برای احیای ۵+۱، آمریکا باید عمل کند. تحریم‌ها را بردارد. ما نیز پاسخ خواهیم داد.

روحانی: امیدواریم آمریکایی‌ها به قانون برگردند

رئیس‌جمهور با بیان این‌که امروز ملت آمریکا و دولت جدید این کشور فهمیده‌اند که در مورد ایران اشتباه کرده‌اند و امیدواریم زودتر این اشتباه خود را جبران کنند، گفت: تسلیم شدن در برابر قانون عیب نیست، خجالت‌نکشید، تسلیم شدن در برابر زور بد است.

بیانیه کشورهای اروپایی و آمریکا و اظهارات بایدن در کنفرانس مونیخ حاکی از آن است که غربی‌ها به جای بازگشت عملی به تعهداتشان، قصد دارند فشارهای سیاسی بر ایران را بیشتر کنند

تبانی غرب برای تداوم تحریم‌ها

در آستانه توقف اجرای پروتکل الحاقی از سوی ایران، حجم زیادی از تحرکات دیپلماتیک به راه افتاده تا ایران از این حق خود در واکنش به بدعهدی آمریکا و اروپا، صرف‌نظر کند. بخشی از این تحرکات به دادن وعده‌های پوچ و بی‌حاصل از سوی غرب اختصاص دارد و بخشی نیز به تهدید و اعمال فشار. این دو موضوع، همان سناریوی قدیمی چماق و هویج را تداعی می‌کند که سیاست غالب در دوره باراک اوباما بود و به دنبال طراحی شرایطی است تا با کمترین هزینه، زمینه بازگشت آمریکا به برجام را فراهم کند. ازجمله این تحرکات می‌توان به تماس‌های تلفنی اروپایی‌ها با مقامات کشورمان در روزهای اخیر اشاره کرد و امروز هم قرار است رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای راینزی با مقامات جمهوری اسلامی ایران به تهران بیاید.

فضاسازی رسانه‌ای برای فشار بر ایران

شرطی شدن فضای کشور نسبت به سرنوشت برجام یا تصمیمات کشورهای دیگر ازجمله بازگشت یا عدم بازگشت آمریکا به برجام از طرح‌های شناخته‌شده‌ای است که معمولاً از سوی غرب به کار گرفته می‌شود و با تاسف باید گفت که با وجود هشدارها و روشنگری‌های فراوان نسبت به این راهبرد، هرگاه به کار گرفته می‌شود شاهد آثاری از آن در داخل کشور هستیم. هدف از آن نیز روشن است و آن این‌که زمینه پذیرش خواسته‌های زیاده‌خواهانه طرف مقابل از سوی افکار عمومی مردم ایران، فراهم شود. در همین راستا از چند روز قبل، فضاسازی رسانه‌های غربی شروع شده و شرایط به گونه‌ای در حال طراحی است که بدون این‌که اقدام عملی از سوی آمریکا برای لغو تحریم‌ها انجام شده‌باشد این‌طور القا کنند که بایدن همان‌طور که قول داده، روندی متفاوت نسبت به ترامپ در پیش گرفته‌است. برای القای این رویکرد غیراصیل چه جایی بهتر از کنفرانس امنیتی مونیخ و بر همین اساس بود که رسانه‌های آمریکایی از چند روز قبل به پیشواز این رویداد رفتند و با گمانه‌زنی درباره مواضع بایدن، تأثیرگذاری بر افکار عمومی ایران را شروع کردند. در همین خصوص لورا روزن، خبرنگار آمریکایی که در مذاکرات برجام در سال ۹۴ هم با اخبار محرمانه‌ای که منتشر می‌کرد بسیار مطرح بود در مطلبی به نقل از یک مقام آگاه ه طرف مشاوره دولت آمریکا گزارش داد که بایدن ممکن است قصد خود برای بازگشت آمریکا به برجام را در کنفرانس امنیتی مونیخ اعلام کند.

حسین نیکپور

سیاسی

بلافاصله پس از این گزارش، رسانه‌های غربی شروع به برجسته‌سازی اخبار مربوط به احتمال بازگشت آمریکا به برجام کردند اما موضوعی که دیشب از سوی بایدن در کنفرانس امنیتی مونیخ اعلام شد پوچ بودن این فضاسازی‌ها را نشان داد. بایدن بخش عمده‌ای از سخنرانی دیشب خود را به ضرورت احیای اتحاد آمریکا و اروپا اختصاص داد؛ موضوعی که در دوره ترامپ تا حدودی آسیب دیده بود و اتخاذ مواضع همسو از سوی مقامات اروپا و آمریکا در روزهای اخیر نشان می‌دهد احیای این اتحاد به خوبی کلید خورده است. بایدن همچنین به مقابله آمریکا با روسیه و چین پرداخت و برخلاف فضاسازی که رسانه‌های غربی کرده بودند فقط بخش کوتاهی از سخنان خود را به موضوع توافق هسته‌ای ایران اختصاص داد. او در این بخش از آمادگی آمریکا برای تعامل دوباره با ۵+۱ درباره برنامه هسته‌ای ایران گفت. وی همچنین با ادعای اینکه رفتار ایران در منطقه، بی‌ثبات‌کننده است گفت باید دراتحاد با اروپایی‌ها، این اقدامات ایران را زیر سوال ببریم.

چرا غربی‌ها به تکاپو افتاده‌اند؟

تب و تاب جبهه غرب برای جلوگیری از لغو اجرای پروتکل الحاقی در حالی است که ایران در سال ۹۸ نیز در پنج‌گام، برخی تعهدات هسته‌ای خود را کنار گذاشته بود اما هیچ‌یک از آن گام‌ها تأثیری در رفتار اروپایی‌ها نداشت و دلیل آن هم این بود که به گفته بسیاری از تحلیلگران، اقدامات جدی از سوی ایران انجام نشده بود. بر همین اساس بود که مجلس شورای اسلامی، حدود دو ماه قبل قانون راهبردی رفع تحریم‌ها و صیانت از حقوق ملت ایران را تصویب کرد؛ قانونی که دولت را ملزم به ورود به عرصه‌های جدی‌تر ازجمله غنی‌سازی ۲۰ درصد و همچنین لغو برخی نظارت‌ها کرد. این عرصه‌ها، همان حوزه‌هایی هستند که غربی‌ها به شدت روی آن حساسیت دارند و تاوجه به تجربه تاریخی، آمریکا و اروپا صرفاً زمانی حاضر به عقب‌نشینی از مواضع خود هستند که در مقابل آنها مقاومت شود. مهدی محمدی، مشاور رئیس مجلس در امور بین‌الملل در همان زمان تصویب طرح مجلس در مطلبی تأکید کرد: پیش‌فرض بنیادین این طرح این است که تنها راه موثر برای کاستن از فشار تحریم و تهدید دشمن، هزینه‌مند کردن اقدامات آنها در حوزه‌هایی است که از آن نگرانی جدی دارند. رفتار فعلی غرب برای منصرف کردن ایران از اقدامات خود نشان می‌دهد که تحلیل نمایندگان در طراحی قانون لغو تحریم‌ها درست بوده و اروپا و آمریکا به شدت در تلاشند مانع کاهش نظارت‌های آژانس بر برنامه هسته‌ای ایران شوند. البته در مقطعی که نمایندگان در حال بررسی طرح لغو تحریم‌ها بودند مقامات دولتی با استدلال‌هایی اعلام کردند با این طرح مخالفند اما پس از این‌که شورای نگهبان، مصوبه مجلس را تأیید کرد و به قانون تبدیل شد رهبر انقلاب از این قانون حمایت کردند و اجرای این قانون در دستورکار سازمان انرژی اتمی قرار گرفت. از آن پس مقامات دولتی نیز در تمام موضعگیری‌های خود اعلام کردند با وجود برخی اختلاف‌نظرها در خصوص این نظر مجلس، اکنون که این طرح به قانون تبدیل شده با جدیت آن را اجرا خواهند کرد. این موضوعی بود که بارها از سوی رئیس‌جمهور و وزیر خارجه در هفته‌های گذشته تکرار شده است. مواضع انفعالی این روزهای اروپا و آمریکا را می‌توان یکی از آثار این همصدایی و اجماع داخلی دانست. در کنار اینها مقاومت مردم ایران در برابر فشار حداکثری و شکست این پروژه از دیگر مواردی است که موضع ایران را در جایگاهی بالاتر نسبت به طرف مقابل قرار داده و تکاپوی دیپلماتیک مقامات غربی را به همراه داشته است. چراکه اگر اروپا و آمریکا هنوز به کارایی ابزار تحریم، امیدوی داشتند حتماً از آن به عنوان گزینه استفاده می‌کردند اما نهنها گزینه جدیدی برای تحریم باقی نمانده که آثار تحریم‌های قبلی نیز در حال کاهش است و همین مساله باعث شده اروپا و آمریکا در کنار تهدیدهای توحالی، برای راضی کردن ایران به تکاپو بیفتند.

حسن روحانی در آیین افتتاح طرح‌های ملی صنعتی و معدنی در سه استان هرمزگان، کرمان و مازندران، تأکید کرد: این‌که این روزها در تبلیغات گفته می‌شود ایران اقداماتی را برای تحت فشار قرار دادن آمریکا انجام داده، این حرف نادرست است. آنچه ما می‌خواهیم، عمل به قانون و تعهدات است.

سیاست شکست خورده تهدید

ندارد. محمدجواد ظریف در گفت‌وگو با خبرنگاری صدواسیمافرود، ما اعلام کرده‌ایم که اقدامات جمهوری اسلامی در اجرای ماده۳۶ برجام به عنوان اقدامات جبرانی بود و اروپایی‌ها می‌دانند که ما یکسال به آنها فرصت دادیم تا اقدامات جبرانی را انجام دهند اما انجام ندادند. ظریف افزود: آمریکا هم به تعهداتش بازنگشت و به‌رغم آنکه اعلام کرده‌بود سیاست فشار حداکثری شکست‌خورده‌است اما همچنان این سیاست را ادامه می‌دهد. وزیر خارجه گفت: به محض این‌که اقدامی از طرف آمریکا و اروپا به منظور اجرای تعهداتشان ببینیم ما هم بلافاصله واکنش نشان می‌دهیم و به تعهداتمان بازمی‌گردیم.

ظریف همچنین در توثبی نوشت: به جای سفسطه و قراردادن بار مسئولیت بر دوش ایران، ترونیکیا اروپایی/اتحادیه‌اروپا باید به تعهدات خود عمل کرده و خواستار آن شود که میراث تروریسم اقتصادی ترامپ علیه ایران پایان یابد. تدابیر جبرانی ما پاسخی هستند به نقض‌های ایالات متحده و ترونیکیا اروپایی. اگر از معلول هراسانید، علت را حذف کنید. ما اقدام را با اقدام پاسخ می‌دهیم.

روغن‌های ریخته

میخائیل اولیانوف، سفیر روسیه در مقر اروپایی سازمان ملل هم با انتشار مطلبی در فضای مجازی نوشت: کسانی که طرفدار مکانیسم ماشه بودند و با سیاست‌های آمریکا در مورد ایران تا حد ممکن و حتی فراتر از سیاست کاملاً شکست‌خورده فشار حداکثری کنار آمدند، بدانند که اکنون، زمان زمان سیاست و انعقاریانه و دیپلماسی است.

رفع محدودیت دیپلمات‌ها

از دیگر اقدامات مثبت اماکم‌اثری که در این یکی دوروز ازسوی دولت جدید آمریکا انجام‌شده، کاهش محدودیت‌های تردد علیه دیپلمات‌های ایران در نیویورک است و یک مقام آمریکایی به روتیتر گفت، واشنگتن به نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد اطلاع‌داده محدودیت‌های تردد اعمال‌شده علیه دیپلمات‌های ایران در نیویورک کاهش خواهد یافت. به گفته این مقام، دولت بایدن غیر از اطلاع‌رسانی درباره کاهش این محدودیت‌های تردد هیچ تاسمی با مقام‌های ایران نداشته‌است.

سی‌ان‌ان هم به گزارشی با بیان این‌که محدودیت تردد دیپلمات‌های ایرانی به ۲۵مایل از مرکزمنهتن بازگشته‌است، نوشت: هدف، تسهیل دیپلماسی و تلاش برای احیای برجام است.

نفس این اقدام هم‌گرچه مثبت است اما باز هم در چارچوب مطالبات اصلی ایران از آمریکا نمی‌گنجد و بیشتر در همان چارچوب اقدامات بی‌هزینه دولت بایدن برای نشان‌دادن رویکردی متفاوت نسبت به دولت ترامپ قابل تحلیل است.

حمیدرضا ترقی، تحلیلگر مسائل بین‌الملل با اشاره به این مواضع آمریکا در جام‌جم می‌گوید: همه تلاش آمریکا این است که با نشان دادن چند رفع تحریم ناچیز که تأثیری هم بر وضعیت اقتصادی ما ندارد، چراغ سبزی نشان دهند. این رویه‌ای که از سوی غربی‌ها در پیش گرفته‌شده با هدف فریب ملت ایران صورت می‌گیرد تا با صحنه‌سازی‌هایی به گمان خود باب گفت‌وگو و مذاکره را برای رسیدن به خواسته‌های خود بازکنند.

مواضع دولت آمریکا در چند روز اخیر نشان داده که هر جابجت از مسائل اصلی از جمله برداشتن تحریم‌های اقتصادی از جمله تحریم فروش نفت مطرح است صرفاً وعده‌هایی درآینده مطرح می‌شود و خبری از اقدام نیست.

خبرنگار سی‌ان‌بی‌اس در مطلبی در همین زمینه نوشت: هرگونه تخفیف تحریم‌ها نه فوری، بلکه در ماه‌های آتی و بعد از مذاکرات اتفاق می‌افتد.

واکنش ایران

عمل تحریم‌ها را لغوکنند و ما راستی‌آزمایی کنیم و احساس کنیم‌که درست تحریم‌ها لغو شده، آن وقت ما هم به این تعهدات برجامی برمی‌گردیم؛ این سیاست قطعی جمهوری اسلامی است و مورد اتفاق مسؤولان کشور هم هست و از این سیاست بر نخواهیم‌گشت.

حمیدرضا ترقی، تحلیلگر مسائل بین‌الملل با اشاره به این فرمایشات رهبری به جام‌جم می‌گوید: طبیعی است که مردم و مسؤولان ایران چنین رفتارهای فریبکارانه‌ای را از سوی آمریکا و اروپا نمی‌پذیرند و مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص توقف پروتکل الحاقی اجرا خواهدشد. لغو تحریم‌ها و راستی‌آزمایی آن موضع جمهوری اسلامی ایران در خصوص مذاکرات احتمالی آتی خواهدبود.

بنابراین اروپا و آمریکا نباید نسبت به اقدامات نمادینی که این روزها در حال انجام آن هستند خوش‌بین باشند و باید بدانند ایران دیگر معطل جلسات، عکس گرفتن و وعده‌های توحالی کاخ‌سفید و سه کشوراروپایی نخواهدشد.

مقاومت و پیگیری مصوبه مجلس تا تحقق شروط ایران، تنها گزینه روی میز است و همان‌طور‌که حسین امیرعبد‌اللهیان، مدیرکل امور بین‌الملل مجلس شورای اسلامی در تویییتی نوشت: ۵ اسفند، فرصت برای آمریکا و سه کشور اروپایی عضو برجام به پایان می‌رسد و بدون لغو موثر تحریم‌ها، خروج ایران از پروتکل الحاقی قطعی و حتمی است.